

Nr 169.

Av herr **von Mentzer**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 261 med förslag till lagar om ändringar i vissa kommunallagar.

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 261 innevarande år föreslås, att val av stadsfullmäktige och landstingsmän skola företagas vart fjärde år. I likhet därmed komma valen till andra kammaren att, därest det vilande grundlagsförslaget om andrakammarperiodens förlängning blir antaget, även ske vart fjärde år. Vid detta förhållande synes det, som om det från flera synpunkter vore fördelaktigt, att alla dessa val — åtminstone de som avse landstingen och andra kammaren — finge försiggå samtidigt och allra helst på en och samma dag. Då anmärkningar mer än en gång lära hava framkommit angående den nu bestämda tiden för landstingsmannavalen, men september månad på goda skäl befunnits vara lämplig för andrakammarvalen, tyckes det, som om båda dessa val bäst skulle kunna utsättas till nämnda månad. Av lätt förklarlig anledning torde landstingsmannavalen ej kunna försiggå i början av september månad, varunder landstingen skola träda i verksamhet; och då den nu gällande föreskriften, att landstingen skola sammanträda andra eller tredje måndagen i samma månad, kan medföra, att landstingets förhandlingar under vissa förhållanden skulle kunna fortgå ända till någon av månadens sista dagar, torde en naturlig följd härav vara, att, om landstings- och andrakammarvalen skola ske på gemensam dag under september månad, tiden för landstingssammanträdenas början måste fastslås till andra måndagen i oftanämnda månad. Efter vidtagande av en sådan förändring skulle, så vitt jag förstår, den sista veckan i månaden kvarstå såsom tillgänglig för ifrågavarande val. När det sedermera gäller att bestämma den lämpligaste dagen för valen, torde den sista lördagen i månaden hava åtskilliga företräden framför de andra dagarna.

Valdagen blir helt visst, därest sammanslagning av de båda valförrättningarna skall ske, för valnämnden ännu mera ansträngande än hittills. Det är redan nu ett i avsevärd grad betungande arbete, som åligger valnämnden. Och då man besinnar, att till varje valnämnd höra fem ledamöter och tre suppleanter ävensom att vi i vårt land hava omkring tvåtusenfemhundra kommuner, av vilka åtskilliga äro delade i

flera valdistrikt, är det tydligt, att det är det icke obetydliga antalet av ungefär tjugutusen män i riket, vilka under valdagen bindas att mer eller mindre tjänstgöra vid valet. För alla dessa är det en bestämd fördel, i fall de omedelbart efter det ansträngande valet få tillgång till en vilodag. Men det är mer än så. Dessa valförrättare böra äga rättighet att vid fullgörandet av det dem i detta fall lämnade förtroendeuppdrag ej tvingas till söndagsarbete. Denna rättighet böra i all synnerhet de valförrättare äga oförkränt, för vilka det är en samvetssak att helga söndagen såsom sabbatsdag. Det bör alltså kunna fastslås, att valen till andra kammaren ej skola förrättas på söndag såväl med hänsyn till det betydelsefulla däri, att söndagen i allmänhet, så långt ske kan, bör hållas i helgd i vårt land, som ock med hänsyn till den i grundlagen alla svenskar tillförsäkrade samvettsfriheten. När häremot invändes, att valen ej kunna fastslås till någon vardag, emedan ej alla kunna påräkna erforderlig frihet å en sådan dag, förbiser man tydligen, att helt säkerligen ingen skulle förhindras att fullgöra sin medborgerliga rättighet att deltaga i valet på en vardag, som blivit bestämd till valdag för alla, samt att, därest så skulle mot förmodan kunna förväntas, inga hinder förefinnas för införande av en lagfästad arbetsfri vardag, som, om så påfordras, kan införas i samband med indragning av någon av de helgdagar, som firas å annan dag än söndag.

Med stöd av vad sålunda blivit anfört, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 261 detta år besluta, att nedannämnda lagrum i kungl. förordningen om landsting måtte förändras sålunda,

att första stycket av mom. 2 C. i § 5 kommer att erhålla denna lydelse: »Valet skall förrättas sista lördagen i september månad»,

att början av andra stycket av mom. 3 A. i samma § kommer att erhålla denna lydelse: »Valet, som skall förrättas sista lördagen i september månad»

och att i första satsen av § 17 orden: »den andra eller den tredje måndagen i september månad, allt efter som landstinget en gång bestämmer» utbytas mot orden: »den andra måndagen i september månad».

Stockholm den 30 april 1918.

C. H. v. Mentzer.